

E3, Kasarmi, asuinrakennus

Historia

Rakennus on osa vain osittain toteutuneesta Länsi-Mustasaaren huoltokeskussuunnitelmasta. Kasarmi rakennettiin vuosina 1757-1760. Sen eteläpuolelle oli suunniteltu rakennettavaksi sairaalapiha, joten siinä oli alkuaan neljä porrashuonetta ja sisäänkäynnit sekä eteläiseltä että pohjoiselta pihalta. Suuret kasarmituvaa oli sijoitettu symmetrisesti porrashuoneiden molemmin puolin. Ensimmäisen ja toisen kerroksen ikkunat olivat suorakaiteen muotoiset, oviaukot ja ylimmän kerroksen ikkunat sitä vastoin loivasti kaaripäätteiset.

Pohjoisjulkisivu elokuussa 2017.

Venäläisellä kaudella rakennukseen oli majoitettu sekä perheellistä että perheetöntä miehistöä. Vuonna 1852 laadittiin rakennusta varten täydellinen peruskorjaussuunnitelma jota ei kuitenkaan ehditty toteuttaa ennen Krimin-sodan pommitusta vuonna 1855. Pommituksen aikana syttyi katto tuleen ja ylin kerros kärsi pahoja vaurioita. Korjaus toteutettiin sodan jälkeen 1857-58. Tällöin porrashuoneet rakennettiin kokonaan uudelleen niin, että niitä entisen neljän sijasta tuli kaksi. Tarpeettomat eteläpuoleiset ulko-ovet muutattiin umpeen. Rakennuksen ylin kerros rakennettiin lähes kokonaan uudelleen, kaaripäätteiset ikkunat muutettiin suorakaiteen muotoisiksi, koko kerrosta korotettiin ja ruotsalaisaikainen satulakatto korvattiin aumakatolla.

Kaakkoiskulma elokuussa 2017.

1870-luvun alussa rakennuksen itäpäädyn pohjakerrokseen rakennettiin suuri keittiö ja purettujen porrashuoneiden paikalle jäänyt tila muutettiin ruokasaleiksi. 1890-luvulla keittiöiden yläpohjat purettiin ja tilalle rakennettiin rautakiskoin tuetut kappaholvit. Venäläisen kauden lopulla rakennuksessa oli miehistöasuntojen lisäksi myös räätälin- ja puusepäriverstas.

E 3:ssa toimi Suomen ensimmäinen ilmatorjuntajoukko vuodesta 1925 alkaen.

Vuonna 1918 rakennus oli käytössä vankikasarmina ja vankileiriajan päätyttyä se siirtyi puolustusvoimain hallintaan kasarmiksi.

Telakkatoiminnan vilkastuttua Suomenlinnassa toisen maailmansodan jälkeen Länsi-Mustasaaren kasarmit kunnostettiin telakan työntekijöiden asunnoiksi. Rakennus E 3:n korjaustyö valmistui 1947. Valmet Oy:n lopetettua toimintansa Suomenlinnassa rakennukset siirtyivät Suomenlinnan hoitokunnan hallintaan ja ne ovat edelleen asuinkäytössä.

Kunnostustyöt

Länsi-Mustasaaren asuinrakennuksissa ei ollut tehty korjauksia 40-luvun jälkeen. Rakennus E 3 kunnostettiin vuosina 1998-2000. Peruskorjaus käsitti vesijohto- ja viemäriverkoston uusimisen, lämpimän käyttövesiverkoston rakentamisen, asuntojen ilmanvaihtojärjestelmän kunnostuksen ja talon yhteisten putkien uusimisen huoneistojen alueella. Asuntojen kylpyhuoneet ja keittiöt kalustettiin ja varustettiin uudelleen ja kaikki pinnat kunnostettiin, huoneistojen välistä äänieristystä parannettiin.

Kunnostetun asunnon tupakeittiö vuonna 1992.

Aikaisemmat rakennusnumerot

Ruotsalainen rakennusnumero Kasarmi 2(etel.kasarmi)
Venäläinen rakennusnumero N 108 (etel.kasarmi)
Rakennusnumero vuonna 1918 ja 1927 E 3

E4, Asuinrakennus

Historia

Rakennus kuuluu samaan huoltokeskussuunnitelmaan kuin rakennukset E 3 ja E 5. Se rakennettiin v.1759-61 upseerien asuinrakennukseksi. Rakennuksen erikoislaatuinen, epäsymmetrinen muoto johtuu siitä, että se on keskenjääneen rakennussuunnitelman osa, sillä se sulki kasarmipihan lännen puolelta ja sen eteläpääty oli tarkoitus yhdistää sairaalapihan rakennuskompleksiin.

Vuonna 1761 valmistuneessa rakennuksessa oli kolme kerrosta ja porrashuone sekä itäisen julkisivun keskellä, että pohjoispäädyn eteläpuoleisessa nurkkauksessa. Ensimmäisen ja toisen kerroksen ikkunat olivat suorakaiteen muotoiset, yläkerroksen sen sijaan loivasti segmenttikaariset.

Vuonna 1776 laadittiin suunnitelma, jonka mukaan rakennukseen olisi tehty mansardikerros, mutta suunnitelmaa ei kuitenkaan toteutettu, vaan rakennus jäi rapistumaan väliaikaisen suojakaton alla aina vuoteen 1798, jolloin se katettiin uudelleen, kuten kasarmipihan muutkin rakennukset. Korjaukseen kuului myös julkisivun rapautuneiden tiilien ja saumausten uusiminen. Mainintaa mahdollisesta rappaamisesta ei löydy. Ensimmäinen tiedossa oleva rappaussuunnitelma on laadittu venäläisten toimesta vuonna 1815.

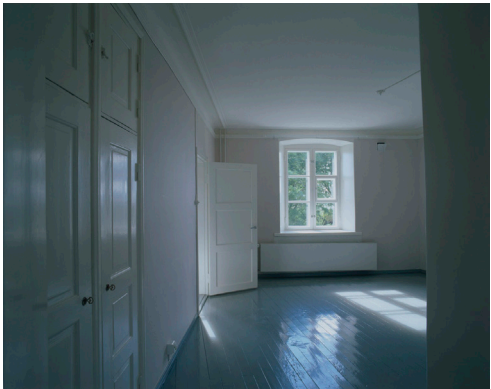
Kasarmipihan puolelta elokuussa 2017.

Venäläisellä kaudella rakennus oli eri joukko-osastojen sekä perheellisten että naimattomien upseerien käytössä. Rakennus vaurioitui Krimin sodan pommituksessa kuten rakennukset E 3 ja E 5. Pommituksen vauriot korjattiin heti sodan jälkeen. Merkittävämpiä muutostöitä ei tehty ennen vuosia 1897-98, jolloin kaikki välipohjat uusittiin ja keittiöiden katot muutettiin ratakiskoin vahvistetuiksi kappaholveiksi. Keittiöiden ja pohjakerroksen lattiat muutettiin asfalttilattioiksi, jollaiset tehtiin myös pohjakerroksen käytäviin. Samassa yhteydessä uusittiin myös ikkunoiden karnit ja puitteet.

Vuonna 1918 rakennus oli käytössä vankikasarmiina ja siellä sijaitsi II vankipiirin kanslia ja lääkärin vastaanotto. Vankileirijalan jälkeen rakennus siirtyi puolustusvoimain hallintaan ja se oli käytössä kasarmiina.

Kunnostustyöt

Rakennus kunnostettiin Valmet Oy:n työntekijöiden asunnoiksi vuosina 1948-49. Nykyään rakennus on Suomenlinnan hoitokunnan hallinnassa ja edelleen asuinkäytössä. Sen peruskorjaus valmistui vuonna 2002. Rakennuksessa säilyneet vanhat kaakeliuunit korjattiin käyttökuntoon.

Asuntoja vuoden 2002 peruskorjauksen jälkeen.

Aikaisemmat rakennusnumerot

Ruotsalainen nimitys ”Officerspavillionen”

Venäl.n:o 112

Rakennusnumero vuonna 1918 Vankikasarmi n:o 12, E 2 ja 1927 E 2.

Länsipuolelta kuvattuna, vuoden 2015 jouluaatonaattona.

E5, Kasarmi, asuinrakennus

Historia

Länsi-Mustasaarelle vuonna 1747 suunniteltu vaatimaton puolustuslinja toteutettiin aivan piirustusten mukaan vajaassa vuosikymmenessä. Suunnitelma kasvoi pienelle saarelle mahdutetuksi suljetuksi linnoitukseksi ja kasarmiyhdyskunnaksi palveluineen. Hyötyrakennukset sijoitettiin osin puolustuslinjan taakse sotateknisesti suunniteltujen pihojen ympärille. Suunnitelma oli niin suurusuuntainen, että siitä toteutui käyttökuntoon vain kolme rakennusta. Rakennustöitä tehtiin vuosina 1756-61.

Kasarmi E 5 rakennettiin suoraan kalliolle kolmikerroksiseksi sotilaallisen yksinkertaisin julkisivuin. Ainoan korostuksen julkisivuihin tekevät ylimmän kerroksen segmenttikaariset ikkunat. Rakennus jäi viimeistelemättömäksi käyttöönoton jälkeen ja katettiin kunnolla vasta vuonna 1798, jolloin myös tiilijulkisivut rapattiin.

Pihan puoleinen julkisivu lokakuussa 1990 ja elokuussa 2017.

Venäläisen kauden alussa, vuonna 1810, rakennuksesta mainitaan, että se oli tarkoitettu kasarmiksi, mutta otettu sairaalan käyttöön. Tämä venäläiseen piirustukseen merkitty tieto on joissakin tutkimuksissa aiheuttanut sekaannuksen kasarmien E 5 ja E 3 välillä, sillä eteläistä kasarmia (E 3) on oletettu käytetyn sairaalana jo ruotsalaisella kaudella. Mikäli venäläinen maininta viittaa rakennuksen käyttöön jo ruotsalaisella kaudella, on sairaala siis ollutkin pohjoinen kasarmi (E 5). Sekaannukseen on varmasti ollut syynä myös se, että ruotsalaisen kauden yleiskarttoihin on Länsi-Mustasaaren kasarmipihan kohdalle yleensä merkitty ”Caserner och” ja eteläisen kasarmin eteläpuolelle sana ”Sjukhus”, jolla ilmeisesti on kuitenkin viitattu vain rakennussuunnitelman toteutumattomaan osaan, ”Sairaalapihan”.

Jo vuonna 1830 rakennusta varten laadittiin korjaussuunnitelma, jonka mukaan pohjoispuoleiset porrashuoneet olisi purettu ja rakennuksen satulakatto muutettu aumakatoksi. Mainitut työt suoritettiin kuitenkin vasta vuosina 1860-61.

1860-luvulla saarelle toteutettiin uusi rannikopuolustuslinja. Rakennus oli miehistökasarina ja -sairaala- na myös venäläisellä kaudella. Tilajakoa muutettiin 1800-luvun puolivälissä. Ikkunat karneineen uusittiin ja osa alakerroksen lattioista asfaltoitiin 1800-1900 -lukujen vaihteessa. Vuonna 1873 rakennuksen itäpää- tyyn rakennettiin suuri keittiö, jonka yläpohja suunniteltiin uusittavaksi kappaholvirakenteisena. Vuonna 1918 rakennus oli käytössä vankikasarina.

Vankileiriajan jälkeen se oli puolustusvoimain käytössä kasarina, kunnes se siirtyi Valmet Oy:n hallintaan. Rakennus peruskorjattiin Valmetin työntekijöiden asunnoiksi vuosina 1948-49.

Vuoden 2014 sisäilma- ja vesivahinkoperuskorjauksen aikaan.

Vuosina 1995-98 rakennus peruskorjattiin vaiheittain. Pienet päätyhuoneistot yhdistettiin isommiksi asun- noiksi. Keittiöt ja kylpyhuoneet kunnostettiin. Rakennukseen asennettiin lämminvesiverkosto ja vesijohdot, viemärit ja sähköt uusittiin. Asuinhuoneet maalattiin öljy- ja temperamaalilla tai tapetoitiin.

Aikaisemmat rakennusnumerot

- Ruotsalainen numero Kasarmi 1, (pohj. kasarmi)
- Venäl.n:o 111 (pohj.kasarmi)
- Rakennusnumero v.1918 Vankikasarmi 13, E 1, 1927 E 1

E5:n pohjoiskulma vuonna 2017.

E7 - Kurtiini Tessin-Gyllenborg

Bastionit Tessin ja Gyllenborg ja näiden välinen kurtiini rakennettiin vuosina 1749-51 ja 1755. Bastionit ovat sittemmin jääneet venäläisen vallivyöhykkeen alle, mutta kurtiinirakennus säästettiin yhdistämään toisiinsa patterit 1 ja 2.

E7 koillisesta vuonna 2011 otetussa ilmakuvassa.

Kurtiinirakennuksessa oli alkuun kymmenen holvattua kasemattia, joista yhdessä kurtiiniportti. Rakennuksen päällä oli ampuatasanne rintavarustuksineen. Kasematit oli tarkoitettu ruutivarastoiksi.

Venäläisen kauden alkupuolella vuonna 1827 kurtiinin viisi kasemattia muutettiin keittiöksi. 1877 keittiö uuneineen ja helloineen purettiin ja tilat muutettiin varastoiksi. Venäläisen kauden lopulla rakennusta käytettiin tallina ja varastona. Se on varastokäytössä edelleen.

E7 luoteesta vuonna 2012 otetussa ilmakuvassa.

E9 - Sauna

Historia

Saunarakennus valmistui v.1949 arkkitehti Heikki Sysimetsän suunnitelmien mukaan. Saunatilojen lisäksi rakennukseen sijoitettiin pesutupa ja koko Länsi-Mustasaaren lämpökeskus sekä yksi asunto.

Nallen sauna vuonna 1994.

Punatiilisen rakennuksen erikoisuutena oli turvekatto, jonka avulla arkkitehti halusi sopeuttaa uudisrakennuksen historialliseen ympäristöönsä paremmin sulautuvaksi. Käyttöön otettaessa rakennus nimettiin suunnittelijansa kunniaksi "Nallen saunaksi".

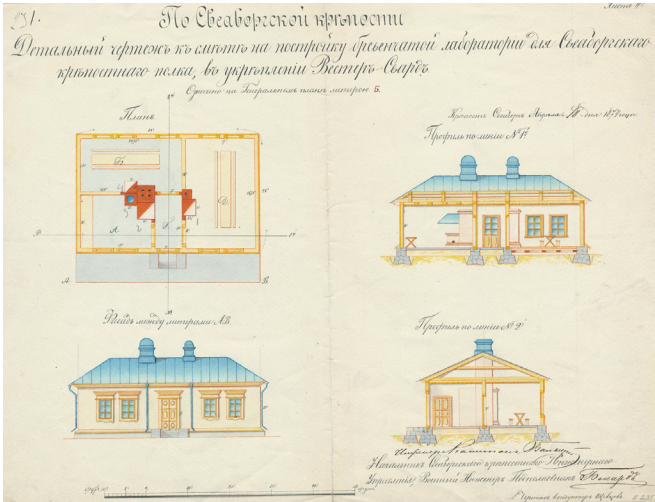
Sauna- ja pesutupatilat peruskorjattiin v.1988. Julkisivut ja turvekatto kunnostettiin vuonna 1994.

Rakennukseen on kunnostettu myös toinen asunto.

E11 - Sotaoikeuden talo, Asuinrakennus

Historia

E 11 rakennettiin vuonna 1875 linnoitusrykmentin laboratorioksi kiväärin patruunoiden valmistusta varten. Se toteutettiin hirsirakenteisena, vaikka ensin suunniteltiin kivirakenteista taloa. Vuonna 1881 talossa toimi linnoituspataljoonan sotaoikeus, jota varten olivat oikeuden istuntohuone, oikeuden neuvotteluhuone, todistajien huone ja eteinen. 1885 pintalattia uusittiin, ulkoseinät tilkittiin ja sisäseinät rapattiin, samalla puhkaistiin uusi väliovi oikeuden neuvotteluhuoneen ja istuntohuoneen välille. 1897 talossa toimi apteekki ja linnoituspataljoonan välskärin vastaanotto- ja odotushuoneet. Odotushuoneeseen asennettiin ilmaklosetti. Ennen ensimmäistä maailmansotaa rakennus peruskorjattiin sotilasasumukseksi.

Insinöörierverstiluutnantti Benardin allekirjoittama piirustus puista laboratoriota varten vuodelta 1874.
Lähde: Museovirasto

Viaporin vankileirin aikaan 1918–19 talo oli saksalaisen sotaväen ja siviilivartioston kasarmina ja suomalaisena aikana edelleen asuntona. Talo oli jaettu kahdeksi asunnoksi ja sisäänkäynti oli yhteisen eteisen kautta. Vuonna 1951 kumpikin asunto sai oman sisäänkäynnin suoraan ulkoa. Rakennus liitettiin vesi- ja viemäriverkostoon ja sisään rakennettiin WC:t. Myös lämmitysjärjestelmä uusittiin.

Kunnostustyöt

Vuonna 2005 valmistuneen kunnostustyön yhteydessä kaksi asuntoa yhdistettiin yhdeksi neljän huoneen ja keittiön asunnoksi. Ulkoseinien alimpia hirssiä vaihdettiin. Hirsiseinien sisäpuoliset kalkkirappaukset kunnostettiin, seiniin asennettiin huokoinen puukuitulevy ja ne tapetoitiin paperitapeteilla. 1950-luvun keittiökalusteet kunnostettiin käyttöön. Kylpyhuone, wc, vesi- ja viemäriinlatjat sekä sähköasennukset rakennettiin kokonaan uudestaan.

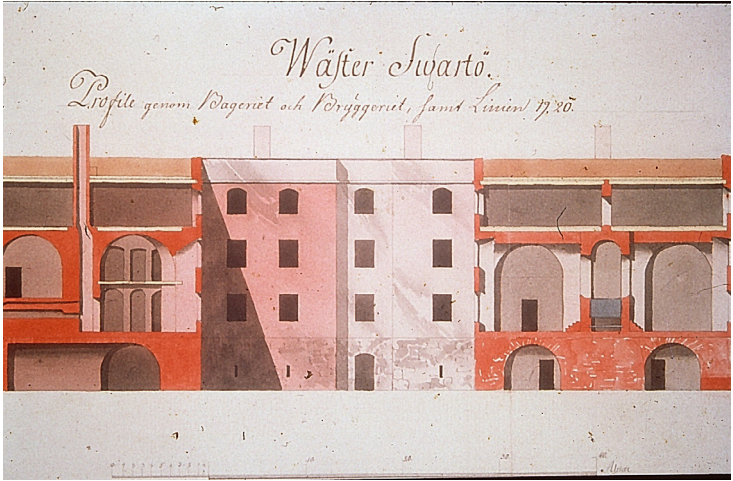
Ulkoseinän alimpia hirssiä vaihdettiin 2004. Oikealla valmis talo.

Aikaisemmat rakennusnumerot

Venäläinen rakennusnumero 1800-luvun lopulla N 113
Suomalaisen kauden alun numero E 10

Historia

Rakennus on osa huoltokeskusta, johon oli tarkoitus kuulua linnoituksen leipomo, panimo ja viinanpolttimo. Leipomorakennuksesta valmistui vuonna 1762 noin kolmasosa eli nykyinen rakennus E 12. Ensimmäisessä kerroksessa oli leipomo, jossa oli neljä suurta leivinuunia ja näiden yläpuolella kaksi kuivatushuonetta. Kellarissa oli varastohuoneita. Toisessa ja kolmannessa kerroksessa oli asuinhuoneita ja kolmannessa kerroksessa lisäksi viljavarasto, johon johti rakennuksen länsisivulta puinen lastaussilta.

Leikkauskuva noin vuodelta 1750. Lähde: Museovirasto

Katto ja kaikki ikkunat vaurioituivat Krimin sodan pommituksissa vuonna 1855. Pian tämän jälkeen rakennuksessa tehtiin laajoja muutostöitä, mm. ikkunoita suurennettiin ja eteläseinän oviaukko muutettiin suureksi kaaripääteiseksi ikkunaksi. 1880-luvulla tehtyjen korjausten jälkeen rakennus oli pääasiassa asuinkäytössä.

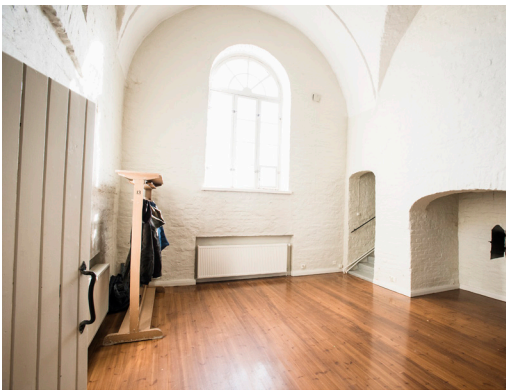
Suomenlinnan sotavankileirin aikaan rakennukseen oli sijoitettu suomalaista ja saksalaista sotaväkeä, II vankipiirin kanslia ja konekiväärivartio. Sittenmin rakennus toimi puolustusvoimien kasarina ja vuosina 1949–51 se kunnostettiin Valmet Oy:n henkilökunnan asunnoiksi. Suureen leipomosaliin kunnostettiin asukkaiden kerhotila.

Talon eteläseinä ja ikkunaksi muutettu ovi vuonna 1974.

Kunnostustyöt

Leipomo oli viimeinen Länsi-Mustasaaren rakennuksista, jotka kunnostettiin 1990-2000 lukujen taitteessa. Se valmistui vuonna 2003. Kerhohuoneena ja tilapäisesti kuntosalina toiminut leipomo muutettiin työhuoneen ja asunon yhdistelmäksi, jonne on käynti sekä porrashuoneesta että suoraan ulkoa. Pieniä asuntoja yhdistettiin isommiksi, keittiöt uusittiin ja pienet WC:t laajennettiin kylpyhuoneiksi. Kaikissa seitsemässä asunnossa on maalatut lautalattiat ja seinät on tapetoitu perinteisillä paperitapeteilla. Porrashuoneen seinät ja katot maalattiin ja mosaiikkibetonilattia puhdistettiin, muuten se säilytettiin 1950-luvun asussa. Kylmällä ullakolla on asuntojen varastokomerot ja pyykinkuivaustila.

Leipomon lattia purettuna tammikussa 2003. Leipomon esittelykuvat vuodelta 2015.

Talvella 2016, ennen rappaustyötä. Elokuussa 2017, rappaustyön jälkeen

Aikaisemmat rakennusnumerot

Venäl.n:o:117
Rakennusnumero vuonna 1918 ja 1927 n:o E 12

E16, E17 Parakki

Länsi-Mustasaaren parakit rakennettiin vuonna 1962 Puutalo Oy:n suunnitelmapiirustusten mukaan väliaikaiseksi majoitustilaksi Valmet Oy:n työntekijöille. Suomenlinnan hoitokunnan hallinnoimat parakit toimivat asuinrakennuksena vuoteen 2016 asti.

Huonokuntoiset parakit tullaan purkamaan ja niiden paikalle aiotaan rakentaa uusia asuinrakennuksia. Näille haettiin Suomenlinnan maailmanperintökohteen suojeltuun, historialliseen miljööseen luonnetta, laajuutta ja toteutustekniikkaa arkkitehtuurikilpailulla. Kisa järjestettiin 27.5.-3.10.2016.

E 16 elokuussa 2017.

Anonyymisti käydyn kilpailun voitti nimimerkki Otava, jonka tekijöiksi paljastuivat arkkitehti Tapio Kangasaho ja arkkitehti SAFA, sisustusarkkitehti SIO Jonna Heikkinen / Arkkitehtitoimisto Heikkinen & Kangasaho Tampereelta. Tärkein arviointiperuste oli kokonaisarkkitehtuuri suhteessa Suomenlinnan merilinnoitukseen. Onnistuneimmiksi arvioitiin ehdotukset, jotka selkeästi edustavat tämän päivän arkkitehtuuria ja luovat paikkaan oman historiallisen kerrostumansa mutta sisältävät muistumia paikan historiasta.

Kiinnostus suunnittelutehtävää kohtaan oli suurta, sillä määräajan puitteissa kilpailuun saapui 157 työtä. Osallistujat olivat pääosin Suomesta, minkä lisäksi Ruotsista, Tanskasta, Virossa, Ranskasta ja Espanjasta.

Aikaisemmat rakennusnumerot

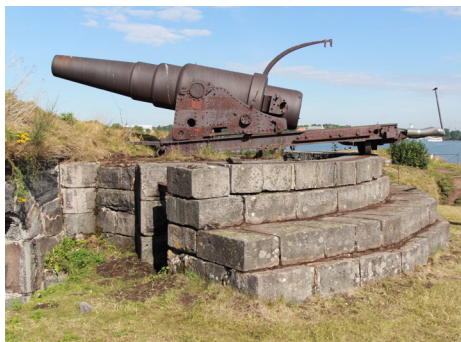
N:o E 16 a

E 20 - E 25

Patteri on rakennettu vaiheittain alkaen vuodesta 1863. Ensimmäinen rakennusvaihe kesti vuodesta 1863 vuoteen 1868. Tällöin patterin ampumataso ja rintasuojan alaosa olivat harmaakivestä ja rintasuojan yläosan peitti turpeeseen sitomaton maakerros.

Patterin toinen rakennusvaihe alkoi v.1872. Tuolloin patterin pohjoispäähän rakennettiin kaksi mörssäriasemaa. Samassa yhteydessä asemien välille rakennettiin kivinen yhdyskäytävä. Rintasuojan yläosa muodostui turpeella sidotusta maakerroksesta. Pohjoisin tuliasema on yhä edelleen pääosin tässä asussa.

Patterin kaikki muutkin tuliasemat uudistettiin 1870-luvun korjauksissa, tykkiasemille rakennettiin viuhkanmuotoiset graniittiset perustat, joille johtivat portaat kolmelta suunnalta, ja asemien eteen rakennettiin holvatut suojakäytävät.

Venäläisiä vuonna 1877 ja 1878 valmistettuja rannikkokanuunoita graniittisilla laveteillaan elokuussa 2017.

Uusia tykinperustoja korotettiin vielä 1870-luvun lopulla ja tykkiasemien välille rakennettiin miehistösuojat (E 21-25). Maavalliin tykkiasemien edessä avattiin ampumasektorit samalla, kun vallia muuten korotettiin.

Miehistösuojan oviaukko ja 1920-luvulla valmistettu Ilmatorjuntakanuuna 76 ItK 27 Bofors elokuussa 2017.

Venäläisen kauden lopussa patterin aseistuksena oli kaksi 11", neljä 8" ja kaksi 57 mm rannikkotykkiä. Tykkijä on edelleen jäljellä kaksi.

E 26- E 27

Patteri on rakennettu ruotsalaisaikaisen bastioni Gyllenborgin päälle. Vuonna 1862 siitä alettiin käyttää nimitystä patteri 2. Vuonna 1857 ruotsalaisaikaisen bastionin rintavarustusta korotettiin ja sen taakse rakennettiin puinen ampumataso.

Vuonna 1863 puiset ampumatasot korvattiin maapenkereellä ja seuraavana vuonna kivisen puolustusmuurin eteen rakennettiin maavalli. v.1877 patteriin rakennettiin kaksi maaperustaista tykkiasemaa 24 puudan tykkejä varten.

Ilmakuva idästä, etualalla Kurtiini Tessin-Gyllenborg eli E7. Kuva on otettu elokussa 2011.

Patteri uudistettiin v.1877-79 kahta 11" tuuman tykkiä varten. Patteri rakennettiin jälleen uudelleen 1880-luvun lopussa, jolloin sitä vahvistettiin kivimuurilla ja sinne rakennettiin kolme puista alustaa 9 tuuman mörssäreitä varten. Patterin maavallit ja luiskat kunnostettiin samassa yhteydessä.

Venäläisen kauden lopussa patterilla oli yhä kaksi 11" tykkiä ja kolme 9" mörssäriä. Patterin nykyinen muoto noudattaa pitkälti 1880-luvun rakennetta.

Betoninen tykkijalusta E 26 syyskuussa 2011.

E 28 + E 29 , Patteri 3

Patteri on rakennettu ruotsalaisaikaisen bastioni Tessinin päälle. Jo Krimin-sodan aikana bastionin eteen alettiin muodostaa maavallia ja siihen rakennettiin tykkiasemat 7 tykkiä varten. Myöhemmin tuliasemien määrä supistettiin neljään.

Bunkkeri pohjoisesta nähtynä. Edessä E3 ja E4. Kuva on otettu elokuussa 2011.

V.1863 bastioni Tessinistä alettiin käyttää nimitystä patteri 3. Samana vuonna patterin rintavarustusta vahvistettiin ja sinne sijoitettiin 10 sileäputkista tykkiä. Vuonna 1878 patterin maavalleja vahvistettiin ja niiden taakse rakennettiin tykkipankot 24 puudan tykkejä varten. Maavalliin näiden edessä avattiin ampumasektorit ja tukimuureihin rakennettiin kaksi ammusko-meroa.

1880-luvun lopussa patterin aseistusta uusittiin jälleen kerran ja sen maavallit muotoiltiin uudelleen. Vuonna 1897 patteriin alettiin suunnitella aivan uudentyyppisiä betonoituja tykkiasemia, jotka rakennettiin vuosina 1900-01. Neljää 6" 190 puudan tykkiä varten rakennettiin Durlacherin lavetit betoniperustalla ja tykkiasemien välille kaksikasemattiset betoniset miehistösuojat. (E 28-29) Sama aseistus säilyi aina venäläisen kauden loppuun.

E 28 ja E 29 etelästä nähtynä. Kuva on otettu elokuussa 2011.

E 28 ja E 29 kaakosta syyskuussa 2011.

E – Länsi-Mustasaari

Ruotsalainen aikakausi

Augustin Ehrensward suunnitteli Länsi-Mustasaarelle Suomenlinnan huoltokeskusta, jossa olisi sijainnut linnoituksen henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin kannalta välttämättömät rakennukset. Ehrenswardin suunnitelmien mukaan Länsi-Mustasaaresta olisi tullut nelipihainen ja suljettu kokonaisuus. Linnoitustyöt aloitettiin 1749 ja 1750-luvun alkupuolelle mennessä valmistui läntinen puolustusrintama, joka koostui bastioneista Gyllenborg ja Tessin. Itäpuolen puolustusmuuri ei edennyt alkua pidemmälle. Seuraavaksi saarelle rakennettiin kolme kasarmirakennusta 1757-1761 sekä leipomo 1761-1762. Uudessa merilinnoituksessa oli paljon rakennettavaa ja vain rajatusti resursseja, Länsi-Mustasaaren rakentaminen lykkääntyi muiden projektien tieltä. 1766 tapahtunut poliittinen vallanvaihto sekä yleinen säästäminen löi hankkeen jäihin. Ehrenswardin kuoltua 1772 J.M. Spengtporten jatkoi Ehrenswardin aloittamaa urakkaa. Sprengtporten hylkäsi huoltokeskussuunnitelman, sillä hän katsoi Länsi-Mustasaaren olevan liian avoin tärkeiden toimintojen suojelemiseksi.

Venäläinen aikakausi

Venäläisen kauden alussa alkuperäistä suunnitelmaa huoltokeskuksesta harkittiin mutta se hylättiin. Venäläisellä kaudella Länsi-Mustasaaren maisema muuttui, 1860-luvulla myös Länsi-Mustasaaren länsirannoille aloitettiin rakentamaan valleja ja pattereita ja niitä rakennettiin aina 1900-luvun alkuun. Patterit rakennettiin ruotsalaisen ajan bastionien päälle, ainoastaan kurtiini Tessin-Gyllenborg on nähtävissä. Saaren sijoitettiin kaksi venäläistä, vuosina 1877 ja 1878 valmistettua, takaaladattavaa rannikkokanuunaa. Tykit ovat yhä paikoillaan graniittisilla laveteillaan. Vuosisadan vaihteessa bastioni Tessinin paikalle saaren luoteispäättyyn suunniteltiin ja rakennettiin aivan uuden tyyppiset betonoidut tykkialustat ja betoniset miehistösuojat.

Suomalainen aikakausi

Vuonna 1918 kasarmit ja leipomo olivat vankikasarmina ja vankileiriajan jälkeen kasarmit siirtyivät Puolustusvoimien käyttöön lähes 30 vuodeksi, kunnes ne kunnostettiin telakan työntekijöiden asunnoiksi 1946-1951. Kasarmit ja leipomo ovat yhä asuinkäytössä, kuten myös venäläisellä ajalla rakennettu patruunalaboratorioksi tarkoitettu puutalo. Saarella toimi Suomen Puolustusvoimien ensimmäinen ilmatorjuntajoukko, josta muistuttaa yhä paikallaan saaren pohjoispuolella seisova 1920-luvulta oleva ilmatorjuntatykki sekä muistolaatta ilmatorjuntajoukon entisen kasarmin seinässä. 1940-luvun lopulla saarelle rakennettiin yksi Suomenlinnan monista saunoista ja se on yhä käytössä.

Piirustus Länsi-Mustasaaresta vuodelta 1760.